

Ustavne promjene 2013.

Blog

Posted by:

Objavljeno: 2013/12/12 16:55:02

NASTAVAK ZASJEDANJA 10. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 12. PROSINCA 2013.

Prijedlog nacrta promjene Ustava RH

DRAGUTIN LESAR:

Poštovane kolegice i kolege.

Rasprava o ovim ustavnim promjenama vodi se pod dojmom i prijedlima kao posljedica duboke ideološke podjele koja u Hrvatskoj traje nekoliko mjeseci, a jedan od razloga toga su i jedan završeni, a drugi aktualni referendum.

Možda je to i dobro jer nas je ponukalo da razumijemo koje promjene Ustavom moramo napraviti, ali je loše što je rasprava, ne samo danas u ovoj dvorani, nego i u hrvatskoj javnosti više emotivna nego sadržajna.

Juèer smo raspravljali o Zakonu o mirovinskom osiguranju, a rasprava je završena za manje od èetiri sata. O ovome æemo raspravljati ne samo danas nego i iduæi tjedan ponovno pa od svih onih koji se zalažu za raspravu, kada doèe na dnevni red Zakon o radu, oèekujem da budu u ovoj dvorani i da rasprava traje do duboko u noæ.

Samo æu kratko spomenuti da je uoèi ove današnje rasprave juèer klub HDZ-a javno održao lekciju svim onima iz oporbe koji su pristali sudjelovati u pripremi ustavnih promjena, lekciju o moralu, poštenju i demokraciji.

Optužili su nas da smo u tom postupku pristupili zbog partikularnih i uskostranaèkih interesa. Ako je uređenje pravnog okvira referenduma uskostranaèki interes, radujem se takvoj optužbi. Samo oni koji te optužbe upuæuju neèeg nisu svjesni i rekli su da je to prodaja, da se ja ponašam kao oni. Ja bih sada pitao, a tko se kome i za koliko Judinih škuda prodao 2010. kada se mijenjao Ustav, brisala kvota odaziva u referendumu, mijenjan postupak izbora sudaca Ustavnog suda i od onda do danas ne možemo izabrati 13. suca Ustavnog suda, Zakon o referendumu nije donijet, ali ustavne promjene su se direktno primjenjivali za referendum za ulazak Hrvatske u EU, pa su pristali na tri zastupnika dijaspora, za koliko škuda, a sada su došli s prijedlogom promjene tog dijela Ustava, da nisu èak znali ni odgovoriti na pitanje koliko bi dijaspora imala zastupnika da se prihvati njihov prijedlog ustavnih promjena. I kakva je to onda bila prodaja partikularnih i uskostranaèkih interesa kada su se birali suci Ustavnog suda?

Pravni okvir uređenja referenduskog odlučivanja bio je glavni motiv našeg uključivanja u ove ustavne promjene, ali ne samo jednog èlanka Ustava, nego i Ustavnog zakona o Ustavnom sudu i dobro je da smo postigli dogovor da taj dio posla odradimo zajedno i predložimo izmjene Zakona o ustavnom sudu, a završna faza æe tek biti kada Sabor raspravi i usvoji Zakon o referendumu.

Neki kažu da postojeæi model u Ustavu referenduskog odlučivanja ne treba mijenjati jer je sjajan. Skupite 10 posto potpisa, nemate nikakva ograničenja, nemate nikakvu kvotu odaziva, o svemu možete raspisati referendum.

I vidi vruga, s tim jako dobrim odredbama u Ustavu radnièki referendum o Zakonu o radu nije održan

jer je postojala 'kvaka 22' da je Ustavni sud rekao ne može. A oni koji malo pažljivije čitaju pravni okvir referenduma znaju da su u Hrvatskoj tri lokalna referenduma propala u Dubrovniku, Pušćanima i Fužinama jer još uvijek imamo odredbu da na lokalnom referendumu odaziv mora biti veći od 50 posto, što nikog nije brinulo.

Dodatni moment važnosti lokalnog referenduma je nakon uvođenja neposrednih izbora čelnika lokalne i regionalne samouprave jer ih se referendumom smjenjuje i pravna regulativa lokalnog referenduma i u tom kontekstu ima strašno veliki značaj.

Što ove ustavne promjene donose? Umjesto 10 posto birača 200 000 kao fiksna brojka. 2010. kada se brisala kvota odaziva, a meni je drago što kolegica Kosor ima toliko izraženo političko poštenje i javno je rekla - bojali smo se tada propasti referenduma, to nitko osim nje nije javno priznao. Ali da smo to prije riješili, sredili popis birača, imali sadašnji model i po starim odredbama Ustava europski referendum bi uspio jer je odaziv po sadašnjem statusu reguliranja popisa birača 51,7 posto.

Umjesto brisanja odredbe iz Ustava trebali smo srediti popis birača, normativno i praktično.

Redoslijed odlučivanja kod građanskog referenduma. Ovo što sad imamo da je Ustavni sud na kraju postupka, nije dobro, i čemo u promjenu da građanska inicijativa prvo se obraća sa svojim pitanjem Ustavnom sudu i ako dobije pozitivno mišljenje o ustavnosti referenduskog pitanja nema više nikog tko može spriječiti taj referendum.

Kada je Ustavni sud spriječio referendum o Zakonu o radu napisali su da je samim prikupljanjem potpisa cilj referenduma ostvaren jer je Vlada povukla prijedlog zakona. Ali idemo korak dalje, da je referendum održan takva odredba Zakona o radu nikad ne bi mogla biti ugrađena jer se na građanski referendum ne primjenjuje odredba, prema čitanju Zakona o referendumu, da odluka na referendumu vrijedi samo godinu dana. Ona je promjenjiva samo novim referendumom. Ovo sam spomenuo zbog svih onih koji su uvjereni da je svaka odluka Ustavnog suda i pravedna.

Kada je Sabor kao ustavotvorac protumačio da je referendumsko pitanje o braku dozvoljeno i raspisali referendum uz neke poteškoće prije toga, doživjeli smo salvu kritika zašto nismo pitali Ustavni sud i za njihovo mišljenje. Ali Ustavni sud je istovremeno zatajio od hrvatske javnosti da dvije godine u ormaru ima prijedlog za ocjenu ustavnosti te iste odredbe u Obiteljskom zakonu.

Imamo i novu građansku inicijativu za referendum. Kada se Ustavni sud očitovao o proteklom prošlom referendumu u svom priopćenju između ostalog protumačio je svoje ovlasti iz Ustavnog zakona o Ustavnom sudu po kojima ima opće nadzorne ovlasti i da će ih uvijek koristiti ako ocijene da se radi o narušavanju vrijednosti utvrđenih u članku 1. i 3. Ustava. Ustavni sud nije izdao novo priopćenje i nije koristio svoje opće nadzorne ovlasti iako smo ih pozvali da to učine.

O čemu se na referendumu ne bi moglo odlučivati ako Sabor usvoji ovakve ustavne promjene? Ne o ograničavanju ili umanjenju postojećih temeljnih ljudskih prava, sloboda, prava manjina i vrijednosti iz glave II i III Ustava, ali se referendum može tražiti i raspisati za povećanje tih prava. Ograničenje ili umanjenje, ali ne i povećanje. Dakle referendum je dozvoljen i na pitanja iz glave II i III Ustava, ali ne da se ta prava umanjuju.

Referendum je dozvoljen i na temu potvrđivanja, otkazivanja ili povlačenja iz međunarodnih ugovora, ali nije dozvoljen na temu hoćemo li poštivati ugovor koji postoji ili ne, ali čemo dozvoliti i dozvoljavamo referendum za povlačenje iz takvih ugovora ili otkazivanje ili tražiti da se potvrđivanje nekog međunarodnog ugovora napravi referendum.

Izlazna kvota kao prijedlog u javnoj raspravi bio je 40 posto i klub Hrvatskih laburista savjetovao se ne samo unutar Sabora nego i s brojnim pravnim stručnjacima i politolozima koji su upozoravali sve nas da izlazna kvota, ne samo zato što Venecijanska komisija također sugerira da se ne uvodi nego da je ona takve prirode da protivnike pitanja destimulira izlaskom na referendum da bi spriječili pravovaljanost, a da se time smanjuje participacija građana u neposrednoj demokraciji i preporučili da umjesto izlazne kvote idemo ka kvoti prihvaćanja.

U razgovoru sa svim zainteresiranim organizacijama civilnog društva u Republici Hrvatskoj u početnoj fazi te kvote prihvaćenosti predložili smo 25 posto za zakone i opća pitanja, 35 za

organske zakone i 50 posto za Ustav. U finišu je dogovoreno kompromisno rješenje: 25 za zakone i ostala pitanja iz nadležnosti Sabora, 40 za organske i 50 posto za Ustav.

I sve one organizacije koje su se s nama savjetovale i eija smo mi pitanja, savjete i argumente tražili ocijenili su da je ovo primjereno rješenje. I znam da se nekome to neæe sviðati i znam da smo na sebe preuzeli dio odgovornosti kao oporbena stranka, nitko nas nije tjerao, ali smo je prihvatili zato jer se ne radi ni o uskostranaèkom niti partikularnom interesu nego interesu ove zemlje i to svima mora biti jasno.

I ono što je isto važno, odredba o nezastarijevanju teških ubojstava od samog poèetka je bila korištena za političke obraèune ideološkog karaktera i jako je dobro da je u završnoj fazi u ustavnim promjenama upisano da ta promjena èlanka 31. Ustava stupa na snagu isti dan, a to je 1. sijeènja iduæe godine kada i Zakon o europskom uhidbenom nalogu. Postoji li jamstvo hoæe li æe netko nešto zloupotrebjavati. Nikad nemate jamstva. Možete imati povjerenje i nekome vjerovati i koristiti utjecaj i mogućnost štiaenja nacionalnih interesa i izbjegavanje svih mogućih konflikata. Ali oni koji su najviše javnih jamstava davali u proteklih deset godina imaju najviše prekršaja, da ne upotrijebim ni jednu grubu rijeè da me potpredsjednik Staziæ ne opomene napravili oko tih jamstava.

I što sad slijedi? Izmjena Zakona o Ustavnom sudu koji se vodi po istom postupku kao i promjena Ustava i mijenjat æemo redosljed da je Ustavni sud na prvom mjestu i omoguæit æemo konaèno izmjenu tim zakonom izbor 13. Ustavnog suda, a osobno æu se zalagati da se u taj zakon uvedu i rokovi u kojima Ustavni sud mora riješiti zahtjeve i prijedloge za ocjenu ustavnosti koje dobiva od ovlaštenih podnositelja.

Treæa faza: Zakon o referendumu. Što se regionalizacije tièe, naravno da æe ta rasprava morati obuhvatiti i raspravu ne samo u regijama, nego i postojeæim opæinama, gradovima i županijama. Ali ne samo o njihovom broju, nego æemo poèeti, ako budemo u tome sudjelovali, s prvim uvjetom ozbiljne rasprave da najprije raspravljamo o ovlastima lokalne i regionalne samouprave, onda o financiranju i tek onda æe se brojke i karte crtati.

Kolegica Glavak je citirala ovdje jednu kratku odredbu Deklaracije Skupštine Međimurske županije, ne cijelo nego samo jedan dio i to upravo onaj dio koji je u tu deklaraciju ušao kao amandman Hrvatskih laburista u Županijskoj skupštini. Mislim da ste je svi dobro razumjeli, upamtite to kada govorimo o buduæoj regionalizaciji da polazimo od hrvatskih, a ne uskih interesa i tada æemo dogovor lako postiaei.